

Prima instanță: Judecătoria Grigoriopol (jud. N. Costin)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. D. Manole, N. Traciuc, E. Fistican)

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE A REPUBLICII MOLDOVA

DECIZIE

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ

01 octombrie 2014

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, în componența:

Președintele completului
judecători

Nicolae Clima
Svetlana Novac
Tatiana Vieru
Ion Corolevski
Oleg Sternioală

examinînd recursul declarat de către Iovu Vladimir împotriva deciziei din 06 mai 2014 a Curții de Apel Chișinău,

adoptate în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Iovu Anatolie împotriva lui Iovu Vladimir cu privire la recunoașterea dreptului de moștenire și partajul averii succesoriale, și,

cererea reconvențională înaintată de Iovu Vladimir împotriva lui Iovu Anatolie cu privire la recunoașterea nulității testamentului, recunoașterea ca succesor legal, constatarea faptului acceptării succesiunii și intrării în posesia întregului patrimoniu, recunoașterea dreptului de proprietate,

c o n s t a t ă :

La data de 01 septembrie 2011 Iovu Anatolie a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Iovu Vladimir cu privire la recunoașterea dreptului la moștenire și partajul averii succesoriale. În motivarea acțiunii s-a invocat că, la data de 15 noiembrie 2002 mama sa – Evdochia a semnat testamentul nr.105 prin care a transmis averea sa în părți egale fiilor: Iovu Anatolie și Iovu Vladimir. Susține că după decesul Evdochiei Iovu în anul 2010, moștenitorii de clasă I erau Iovu Anatolie și Iovu Vladimir. Succesiunea defunctei era compusă din imobilul cu nr. cadastral 0100218.427.01 situat în mun. Chișinău șos. Hîncești 184. Mai indică reclamantul că pîrîtul nu dorește în mod benevol partajarea averii succesoriale ca moștenitori legali și nu recunoaște după Iovu Anatolie dreptul de moștenitor după decesul Evdochiei Iovu. Declară că în termenul prevăzut de lege a înaintat cerere la notarul Svetlana Brihuneț privind acceptarea succesiunii, fiindu-i eliberat certificatul de calitate de moștenitor legal nr. 916. Solicită reclamantul recunoașterea dreptului la succesiune a sa și pîrîtului asupra 1/2 cotă parte ideală din imobilului cu nr.cadastral 0100218.427.01 situat în mun. Chișinău, șos. Hîncești 148, rămas după decesul lui Iovu Evdochia, recunoscînd după aceștea dreptul de proprietate pe cote

părți ideale asupra imobilului dat.

În cadrul examinării pricinii, Iovu Vladimir a depus cerere reconvențională solicitînd recunoașterea nulității testamentului, recunoașterea ca succesor legal, constatarea faptului acceptării succesiunii și intrării în posesia întregului patrimoniu, recunoașterea dreptului de proprietate al său asupra întregului imobil.

Prin hotărîrea din 23 septembrie 2013 a judecătorei Grigoriopol acțiunea inițială a fost admisă integral, iar acțiunea reconvențională a fost admisă parțial: s-a recunoscut după Iovu Anatolie și Iovu Vladimir dreptul de moștenire la cîte o 1/2 cotă-parte a averii succesore și anume casa de locuit nr. 184 din mun. Chișinău. șos. Hîncești 184, iar celelalte pretenții din cererea reconvențională privind recunoașterea lui Iovu Vladimir ca unicul moștenitor legal al întregului patrimoniu succesoral, constatarea faptului acceptării succesiunii și intrării în posesia întregului patrimoniu și recunoașterea dreptului de proprietate au fost respinse.

Prin decizia din 06 mai 2014 a Curții de Apel Chișinău, apelul declarat de Iovu Vladimir a fost respins și menținută hotărîrea din 23.09.2013 a judecătorei Grigoriopol.

La data de 09 iulie 2014 Iovu Vladimir a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 06 mai 2013 a Curții de Apel Chișinău, solicitînd casarea deciziei recurate cu emiterea unei noi hotărîri de admitere a cererii reconvenționale.

În motivarea recursului s-a invocat că hotărîrile instanțelor judecătorești sunt pasibile de a fi casate, deoarece reieșind din cererea de chemare în judecată declarată de Iovu Anatolie se face trimitere la testamentul lăsat de Evdochia Iovu și se solicită recunoașterea dreptului de proprietate conform testamentului dat la cîte 1/2 cotă-parte a averii succesore, iar instanța de judecată conform prevederile art.60 CPC a modificat din oficiu obiectul acțiunii deoarece conform raportului de expertiză a mamei sale Iovu Evdochia nu putea acționa cu descernămint și în asemenea circumstanțe instanța le-a recunoscut dreptul la moștenire legală, fără a solicita de la aceștia consimțământul, instanța a recunoscut deschiderea succesiunii în ordinea stabilită conform art.1501 Cod civil, ceea ce după părerea sa este una nelegitimă.

La fel, consideră neîntemeiată decizia instanței de apel prin care a indicat că potrivit extrasului din Registrul bunurilor imobile din 10 iunie 2011, mama sa Iovu Evdochia deținea cu drept de proprietate privată casa de locuit cu suprafața de 52,8 m² cu nr. cadastral 0100218.427.01 și construcție accesorie cu suprafața de 20,8 m² cu nr. cadastral 0100218.427.02 amplasate în mun. Chișinău, șos. Hîncești 184, însă în opinia recurrentului constatarea instanței nu corespunde realității și este o eroare ce nu poate fi corectată de către instanța de recurs și anume potrivit extrasului din Registrul bunurilor imobile subcapitolul II este evident că proprietarul acestui imobil este Administrația Publică Locală și doar la 1/2 cotă-parte proprietar este Evdochia Iovu. Ca urmare atît prima instanță, cît și instanța de apel urma să îi recunoască moștenitori legali la cîte 1/4 cote-părți fiecăruia din imobilul dat.

Consideră că instanțele judecătorești conform legislației în vigoare, urmau să atragă în proces și Administrația Publică Locală – Primăria or. Durlești, interesele căreia au fost lezate fără teme.

A mai invocat că Iovu Anatolie în cererea sa a ascuns intenționat faptul că părinții săi Iovu Vasile și Iovu Evdochia erau divorțați, iar conform

Extrasului din Registrul bunurilor imobile Iovu Evdochia era proprietara la 1/2 cotă-parte la imobilului dat, fapt ce a adus la pronunțarea unei hotărâri nelegitime.

În conformitate cu art. 445 alin.(1), lit.b) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre. Conform materialelor dosarului s-a stabilit că, la data 15.11.2002 Iovu Evdochia a întocmit testamentul nr.105 prin care a testat toată averea sa fiilor Iovu Anatolie și Iovu Vladimir.(f.d.6) La data de 01.11.2010 Euvu Evdochia a decedat.(f.d.26)

Colegiul reține că instanțele inferioare, prin hotărârile pronunțate, după cercetarea completă și obiectivă a circumstanțelor cauzei, au stabilit corect aplicabilitatea art.art.1499,1500 Cod civil.

Ori, conform prevederilor art.1499, alin.(1), lit.c)Cod civil, *moștenirea legală, adică trecerea patrimoniului defunctului către persoanele menționate în lege, se aplică în cazul în care a fost declarată nulitatea testamentului*, iar conform prevederilor art.1500, alin.(10, lit.a) Cod civil, *în cazul succesiunii legale, moștenitori cu drept de cotă egală sînt de clasa I – descendenții (fiii și fiicele celui ce a lăsat moștenirea, la fel și cei născuți vii după decesul lui, precum și cei înfiați), soțul supraviețuitor și ascendenții privilegiați (părinții, înfietorii) celui ce a lăsat moștenirea*.

Astfel, Colegiul reține că, conform materialelor dosarului s-a stabilit cu certitudine că, la momentul întocmirii testamentului, Iovu Evdochia suferea de o boală psihică și nu acționa cu discernământ, acest fapt fiind confirmat și prin raportul de expertiză nr.149 f/f-2012 din data de 19.09.2012.(f.d.47-49)

În aceste circumstanțe instanța de recurs reiterează despre corectitudinea soluției instanțelor inferioare referitor la nulitatea testamentului ca consecință a neîndeplinirii condițiilor de valabilitate a actului juridic(testamentului) și anume lipsa discernământului, stabilită de art.222 Cod civil.

Totodată Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a constatat că, deși, la soluționarea pricinii, de către instanțele inferioare au fost stabilite pe deplin circumstanțele care au importanță pentru judecare, în motivarea deciziei indicîndu-se atît circumstanțele de fapt și de drept, în dispozitivul hotărîrii s-a dispus recunoșterea după Iovu Anatolie și Iovu Vladimir a dreptului de proprietate la cîte 1/2 cotă parte din averea succesorală – casa de locuit nr.184, șos.Hîncești, mun.Chișinău, rămasă după decesul lui Iovu Evdochia.

În această parte instanța de recurs va emite o nouă hotărîri din următoarele considerente.

Conform materialelor dosarului și anume extrasului din registrul bunurilor imobile(f.d.7), lui Iovu Evdochia îi aparține 1/2 cotă parte din imobilul nr.184, șos.Hîncești, mun.Chișinău.

Astfel, conform materialelor dosarului, dreptul de proprietate a lui Iovu Evdochia se extinde doar asupra 1/2 cotă parte din imobilul litigios și moștenitorii fiind chemați la succesiune, au dreptul de a moșteni doar ce i-a aparținut cu drept de proprietate. Astfel, instanța de judecată și-a depășit atribuțiile recunoscînd dreptul de proprietate a părților la cîte 1/2 cote părți

din întreg imobilul. Ori, succesorii vin la succesiunea bunurilor care îi aparțin defunctului, în speță doar la $\frac{1}{2}$ cotă parte din casa nr.184, șos.Hîncești, mun.Chișinău. Aici, Colegiul reiterează că, la materialele dosarului nu au fost prezentate acte care ar confirma faptul că, imobilul litigios i-a aparținut în întregime defunctei: un contract de vânzare cumpărare, donație, un certificat de moștenitor pe numele ei după decesul soțului ș.a, ci, din contra a fost prezentat extrasul din Registrul bunurilor imobile în care se indică expres despre faptul că, lui Iovu Evdochia îi aparține $\frac{1}{2}$ cotă parte din acest mobil.

Astfel, instanța de recurs menționează că lui Iovu Anatolie și Iovu Vladimir, urmează să li se recunoască dreptul la moștenire asupra $\frac{1}{2}$ cotă parte din $\frac{1}{2}$ cotă parte din casa de locuit nr.184, șos.Hîncești, mun.Chișinău, care a aparținut lui Iovu Evdochia, adică la cîte $\frac{1}{4}$ cote părți din imobil.

Totodată, instanța de recurs reține că, asupra celeilalte $\frac{1}{2}$ cotă parte din imobil părțile urmează să-i decidă sorta respectînd prevederile legale.

În concluzia celor relatate, fiind cert că circumstanțele pricinii au fost constatate de către instanțele de judecată ierarhic inferioare, nefiind necesară verificarea suplimentară a cărorva dovezi, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite parțial recursul depus de Iovu Vladimir și de a casa parțial decizia instanței de apel și hotărîrea instanței de fond în partea ce ține de recunoașterea dreptului de moștenire a lui Iovu Anatolie și Iovu Vladimir și în această parte de a emite o nouă hotărîre prin care se recunoaște dreptul la moștenire a lui Iovu Anatolie și Iovu Vladimir la cîte $\frac{1}{4}$ cote părți a averii succesoriale – casa de locuit nr.184, șos.Hîncești, mun.Chișinău rămasă după Iovu Evdochia, recunoscînd dreptul de proprietate a lui Iovu Anatolie și Iovu Vladmir asupra $\frac{1}{4}$ cotă părți ideale din casa de locuit nr.184, șos.Hîncești, mun.Chișinău după fiecare.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b), art. 445 alin. (3) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

decide:

Se admite parțial recursului lui Iovu Vladimir.

Se casează parțial hotărîrea din data de 23.09.2014 a judecătoriei Grigoriopol și decizia din data de 06.05.2014 a Curții de Apel Chișinău adoptate în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Iovu Anatolie împotriva lui Iovu Vladimir cu privire la recunoașterea dreptului de moștenire și partajul averii succesoriale, și, cererea reconvențională înaintată de Iovu Vladimir împotriva lui Iovu Anatolie cu privire la recunoașterea nulității testamentului, recunoașterea ca succesor legal, constatarea faptului acceptării succesiunii și intrării în posesia întregului patrimoniu, recunoașterea dreptului de proprietate în partea ce ține de recunoașterea dreptului de moștenire a lui Iovu Anatolie și Iovu Vladimir și în această parte se emite o nouă hotărîre prin care:

- se recunoaște dreptul la moștenire a lui Iovu Anatolie și Iovu Vladimir la cîte $\frac{1}{4}$ cote părți a averii succesoriale – casa de locuit nr.184, șos.Hîncești, mun.Chișinău rămasă după decesul lui Iovu Evdochia,
- se recunoaște dreptul de proprietate a lui Iovu Anatolie, Iovu Vladimir la

cîte 1/4 cote părți ideale după fiecare din casa de locuit nr.184, șos.Hîncești, mun.Chișinău.

În rest hotărîrea din data de 23.09.2014 a judecătoriei Grigoriopol și decizia din data de 06.05.2014 a Curții de Apel Chișinău se mențin.

Decizie este irevocabilă.

Președintele completului

Nicolae Clima

judecători

Svetlana Novac

Tatiana Vieru

Ion Corolevschi

Oleg Sternioală